

Izņēmumu apstrāde (Exception Handling)

"Izņēmums" ir situācija, kad objekta reprezentētā abstraktā koncepcija nav definēta.

- n Izņēmums ne vienmēr ir programmas kļūda!
- n Izņēmuma situācijas visbiežāk rodas, ja objektu lieto nekorekti, kā arī, ja objekta funkcijās nav paredzēta pietiekama datu pārbaude.
- n Piemēram:
  - § Dalīšanas funkcijā nav definēts rezultāts, ja dalītājs ir nulle;
  - § Datu struktūrai **stack** nav definēta situācija, ja izpilda operāciju **pop()** tukšam stekam;
  - § Klases **Triangle** trīsstūra laukuma aprēķināšanas funkciju lieto negatīviem un/vai nepareiziem malu garumiem.

89

Izņēmumu apstrāde (turpinājums)

- n Kā apstrādāt izņēmuma situāciju?
  - § Ignorēt to
  - § Izvadīt kļūdas ziņojumu
  - § Beigt programmu
  - § Kā funkcijas vērtību atgriezt īpašu kļūdas kodu
- n Klases vai funkcijas autors nevar noteikt, kādā veidā apstrādāt izņēmuma situāciju – to var tikai klases vai funkcijas lietotājs.

Autors (klases funkcija)
konstatē izņēmumu

Lietotājs (izsaucošā funkcija)
apstrādā izņēmumu

- n Klases funkcijai un tās izsaucējam kaut kādā veidā ir jāsasazinās.

90

Izņēmumu apstrāde (turpinājums)

n Veidi, kā izsaucošajai funkcijai ziņot par izņēmumu:

```
§ Funkcijas vērtība ir pazīme par veiksmīgu vai neveiksmīgu izpildi:  
bool myFunct1(int param1, char* param2, int& result);  
if (myFunct1(5, "ABC", res) == false )  
    // Funkcija nevarēja izpildīt savu uzdevumu ar tās  
    // parametros norādītajām vērtībām ! Parametra res vērtība  
    // šajā gadījumā nav noteikta.
```

§ Izmantot globālu kļūdas pazīmes mainīgo:

```
res = myFunct2(5, "ABC");  
if (errno != 0)  
    // notikusi kļūda ! Kļūdas aprakstu var iegūt izsaucot  
    // funkciju perror().
```

§ Izmantot izņēmumu apstrādes mehānismu, kas iebūvēts programmēšanas valodā.

91

Izņēmumu apstrādes principi valodā C++

- n Valodā C++ tiek lietota izņēmumu apstrāde, izmantojot **try**, **throw**, **catch**, mehānismu.
- n Funkcija, kas konstatē izņēmumu, izveido un "izsviež" (throw) īpašu izņēmuma objektu atpakaļ izsaucošajai funkcijai. Šajā gadījumā funkcija automātiski beidz darbu, neatgriežot nekādu vērtību (pat ne void).
- n Ja izņēmuma rašanās vieta vai funkcijas izsaukums, kas tieši vai netieši izraisīja izņēmumu, ir iekļauts mēģinājuma (try) blokā, tad izsaucošā funkcija var saņemt jeb "noķert" (catch) šo izņēmuma objektu, paredzot speciālu(s) catch bloku(s). Tiklīdz izņēmums tiek izraisīts, programmas vadība uzreiz pāriet pie pirmā catch bloka, kura tips sakrīt ar izņēmuma objekta tipu.
- n Catch bloka meklēšanas procesā automātiski tiek atbrīvota lokālo objektu atmiņa un izsaukti objektu destruktori.
- n Ja izņēmums netiek noķerts ar catch, tad programma beidz darbu.

92

Izņēmumu apstrāde – try, throw, catch (turpinājums)

Klases funkcija:

```
void ClassName::funct() {  
    // ...  
    if (exception_is_detected) // konstatēts izņēmuma gadījums  
        throw new ExceptionObject; // izņēmuma objekta izveidošana un "sviešana"  
    // ...  
}
```

Izsaucošā funkcija:

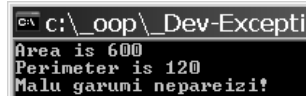
```
void caller() {  
    ClassName obj; // rada objektu  
    // ...  
    try {  
        // ... // mēģinājuma bloka sākums  
        obj.funct(); // funkcijas izsaukums, kas var radīt izņēmumu  
        // ... // ja izraisīts izņēmums, tad atlikušā try bloka daļa neizpildās  
    } // mēģinājuma bloka beigas  
  
    catch (ExceptionObject*) { // norāda ķeramā izņēmuma objekta tipu  
        // kods, kas apstrādā šo izņēmumu  
    }  
    catch (...) {  
        // visu pārējo izņēmumu noķeršana  
    }  
}
```

93

Izņēmumu lietošana - klase Triangle

```
class Triangle {  
private:  
    int a, b, c;  
public:  
    Triangle() { a = b = c = 0; }  
    Triangle(int, int, int);  
  
    float area();  
    int perimeter();  
};  
  
class SidesException{};  
  
Triangle::Triangle(int x,int y,int z)  
{  
    if (x+y<=z || x+z<=y || y+z<=x)  
        throw new SidesException;  
    a = x;  
    b = y;  
    c = z;  
}  
  
float Triangle::area(void) {  
    float p = perimeter() / 2.0;  
    return sqrt(p*(p-a)*(p-b)*(p-c));  
}
```

```
void main()  
{  
    try{  
  
        Triangle t(40, 50, 30);  
        cout << "Area is " << t.area()  
        << endl;  
        cout << "Perimeter is "<<t.perimeter()  
        << endl;  
  
        Triangle f(4, 15, 3);  
        cout << "Area is " << f.area()  
        << endl;  
        cout << "Perimeter is "<<f.perimeter()  
        << endl;  
    }  
  
    catch (SidesException*) {  
        cout << "Malu garumi nepareizi!"<<endl;  
    }  
    catch (...) {  
        cout << "Unknown exception!"<<endl;  
    }  
}
```


94

Izņēmumu apstrāde – try, throw, catch (turpinājums)

---

n Izņēmuma objekta klase:

```
class NotInDatabase { };
```

n Datu bāzes klase:

```
class Database {  
    // ...  
public:  
    Database(char* filename);  
    char* search(int key);  
    // ...  
};  
  
char* Database::search(int key) {  
    char* value;  
    bool found = false;  
    // ... meklē datubāzē pēc atslēgas key  
    if (!found)  
        throw NotInDatabase;  
    // ...  
    return value; // vērtība ir atrasta  
}
```

95

Izņēmumu apstrāde – try, throw, catch (turpinājums)

```
void main() {  
    Database d("StudList.db");  
    int k; char* v;  
    // ...  
    while (true) {  
        // lietotājs ievada atslēgu k  
        cout << "Ievadiet atslēgu ";  
        cin >> k;  
        try {  
            v = d.search(k);  
            cout << "Atrastais ieraksts: " << v << endl;  
        }  
        catch (NotInDatabase& e) {  
            cout << "Šāds ieraksts datubāzē neeksistē!" << endl;  
        }  
        // ...  
    }  
    // ...  
}
```

96

Izņēmumi konstruktoru izpildes laikā

```
class DbFileErr { };

Database::Database(char* filename) {
    // ...
    if (cannot_open) throw DbFileErr;
    // ...
}

void main() {
    try {
        Database d("StudList.db");
        // ...
        v = d.search(k);
        // ...
    }
    catch (DbFileErr& e) {
        cout << "Nevar atvērt datu bāzi!" << endl;
    }
    catch (NotInDatabase& e) {
        cout << "Šāds ieraksts datubāzē neeksistē!" << endl;
    }
}
```

97

Izņēmumu objekti

```
class DbException {
    int type;
public:
    DbException(int t) { type = t; }
    int getExceptionType() { return type; }
    char* getExceptionText();
};

char* DbException::getExceptionText() {
    switch (type) {
        case 1: return "Key not found!";
        case 2: return "Duplicate key!";
        case 3: return "The database is full!";
        case 4: return "Cannot open database!";
        default: return "Unknown error!";
    }
}
```

n Šādu pieeju lieto reti. Biežāk veido izņēmumu klašu hierarhijas
(DbNoKeyException, DbDuplicateKeyException, DbIsFullException, ...)

98

Izņēmumu izmantošana algoritmu veidošanai

```
Database::Database(char* filename) {
    ...
    if (cannot_open)
        throw DbException(4);
    ...
}

char* Database::search(int key) {
    ...
    if (!found) throw DbException(1);
    ...
    return value;
}

void Database::add(int key, char* value) {
    if (size == 100000)
        throw DbException(3);
    try {
        char* dummy = search(key);
    }
    catch (DbException& e) {
        if (e.getExceptionType() == 1) {
            // tādas atslēgas nav
            // pievienojam jaunu rakstu ar atslēgu key
            ...
        }
    }
}
```

Izsaucošajā funkcijā
var izmantot
izņēmuma objektu.

99

Neparedzētu izņēmumu apstrāde

n Kas notiek, ja izsaucošā funkcija neapstrādā izņēmuma objektu?

n Iemesli:

- § Funkcijas izsaukums nav iekļauts *try* blokā;

- § Funkcijas izsaukums ir *try* blokā, bet nav atbilstoša *catch* bloka.

n Sekas:

1. Funkcija uzreiz beidz darbu

2. Izņēmums tiek "sviests" tālāk nākošajai augstāka līmeņa izsaucošajai funkcijai, līdz par *main()*

3. Ja arī funkcijā *main()* nav atrasts atbilstošs *catch* bloks, tad programma beidz darbu

n Funkcijā *main()* var paredzēt visu neapstrādāto izņēmumu apstrādi:

```
void main() {
    try {
        // galvenās funkcijas operatori
        ...
    }
    catch (...) {
        // ziņojums par kļūdu un programmas beigšana
    }
}
```

100